NEMZETI VÁLASZTÁSI BIZOTTSÁG
ELNÖK

NVBT/563-1/2024.

Országgyűlés Hivatala
Irományszám: B/9107
Érkezett: 2024 SZEPT 04.

A Nemzeti Választási Bizottság elnökének beszámolója

a Nemzeti Választási Bizottság

az Európai Parlament tagjainak, valamint a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, továbbá a nemzetiségi önkormányzati képviselők közös eljárásban 2024. június 9-én tartott általános választásán végzett tevékenységéről

Előadó: Dr. Sasvári Róbert

Budapest, 2024. szeptember 4.

Tisztelt Országgyűlés!

A választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 13. § (2) bekezdése szerint a Nemzeti Választási Bizottság elnöke az általános választásokat követően a Nemzeti Választási Bizottságnak a választáson végzett tevékenységéről beszámol az Országgyűlésnek.

E kötelezettségemnek eleget téve az alábbiakban foglaltak szerint tájékoztatom az Országgyűlést a Nemzeti Választási Bizottságnak a Köztársasági Elnök által a 30/2024. (III.12.) KE határozattal 2024. június 9-re kitűzött Európai Parlament tagjainak, valamint a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek általános választásán, továbbá a Nemzeti Választási Bizottság által a 8/2024. (III.12.) számú határozattal kitűzött nemzetiségi önkormányzati képviselők 2024. évi általános választásán végzett munkájáról.

Mindenekelőtt a három választástípus (Európai Parlament tagjai, helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint nemzetiségi önkormányzati képviselők választása) legfontosabb anyagi jogi és eljárásjogi szabályait kívánom bemutatni, hangsúlyozva a korábbi, 2019-es választásokhoz képest bekövetkezett változásokat.

Az Európai Parlament tagjainak választása legfontosabb alaki jogforrásai a következők. Az Európai Unióról szóló szerződés demokratikus elvekre vonatkozó 10. cikkének (1)-(2) bekezdései szerint az Unió működése a képviseleti demokrácián alapul és az Unió szintjén a polgárok közvetlen képviselete az Európai Parlamentben valósul meg. A 14. cikk (2) bekezdése szerint az Európai Parlament az Unió polgárainak képviselőiből áll.

Az Unió polgárai 1979 óta választják öt évente általános, titkos, közvetlen és arányos választási rendszerben az integráció egyik legfontosabb szervének, az európai népszuverenitás letéteményesének tagjait. A képviselők megválasztásának közösségi szintű szabályait az Európai Parlament választásáról szóló 1976. szeptember 21-i okmány tartalmazza.

Az Európai Parlament tagjai választásának hazai szabályozása többszintű. Az alapvető szabályokat az Alaptörvény tartalmazza. Az anyagi jogi szabályokat az Európai Parlament tagjainak választásáról szóló 2003. évi CXIII. törvény, az eljárási szabályokat a Ve. tartalmazza, míg az egyes végrehajtási szabályok (pl.: a használandó nyomtatványok, vagy az eljárás határidői) igazságügyi miniszter által kiadott rendeletekben találhatók meg.

Az Európai Parlament tagjai 2019. évi választásának szabályaihoz képest sem az anyagi, sem az eljárásjogi rendelkezéseket illetően nem történtek lényeges változások.

Ezzel ellentétben a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásának anyagi jogi szabályai lényegesen átalakultak, amely változások visszatükröződtek az eljárásjogban is.

Magyarország Alaptörvényének tizenegyedik módosítása az Alaptörvény 35. cikk (2) bekezdését akként szabályozta újra, hogy a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek általános választását a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek előző általános választását követő ötödik év április, május, június vagy július hónapjában, az európai parlamenti képviselők választásával egyidejűleg kell megtartani.

A Magyarország Alaptörvényének tizenegyedik módosítása állapította meg továbbá azt is, hogy a hivatalban lévő képviselő-testület és polgármester megbízatása 2024. október 1-jéig tart.

A területi közigazgatás működésével kapcsolatos egyes kérdésekről, valamint egyes törvényeknek az Alaptörvény tizenegyedik módosításával összefüggő módosításáról szóló 2022. évi XXII. törvény teremtette meg a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választása azonos napon való megtartásának eljárásjogi lehetőségeit, illetve iktatta be annak részletszabályait.

Az Alaptörvény tizenkettedik módosítása érintette a választójoggal rendelkezők körét, ugyanis a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán választó a Magyarországon menekültként elismert vagy huzamos tartózkodási jogosultsággal rendelkező minden nagykorú személy lett a korábbi „menekültként, bevándoroltként vagy letelepedettként elismert" fordulattal jelzett személyi kör helyett.

Az Alaptörvény tizenkettedik módosításával párhuzamosan a nemzeti szuverenitás védelméről szóló 2023. évi LXXXVIII. törvénnyel módosította a jogalkotó a Ve.-t is. Többek között beiktatásra került a külföldi támogatás fogalma, továbbá a módosítás a jelöltnek, illetve a nyilvántartásba vételt kérő jelölő szervezetnek nyilatkozattételi kötelezettséget írt elő a körben, hogy a választói akarat befolyásolására vagy ennek megkísérlésére irányuló tevékenység folytatása céljából külföldi támogatást vagy ebből származó vagyonelemet az adott választás vonatkozásában nem használ fel.

Az anyagi jogot érintő következő lényeges változás a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról szóló 2010. évi L. törvény (a továbbiakban: Övjt.) módosítása volt. Az igazságosabb és arányosabb önkormányzati választások érdekében egyes választási tárgyú törvények módosításáról szóló 2023. évi XCV. törvény alapjaiban változtatta meg a fővárosi közgyűlés tagjainak megválasztási módját. Az új rendszer szerint a fővárosi közgyűlés tagjait arányos listás szavazással kell megválasztani. Hivatkozott törvény kimondja, hogy a közgyűlés tagjainak megválasztása tekintetében Budapest egy választókerületet alkot; a fővárosi közgyűlés 33 tagú, a főpolgármesterből és 32 listán mandátumot szerzett tagból áll. Ezzel összefüggésben a törvény tartalmazta a szükséges választási eljárási szabályok megállapítását is (pl.: fővárosi lista nyilvántartásba vétele).

A nemzetiségi önkormányzatok választásának anyagi jogi szabályai a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (a továbbiakban: Njtv.) tartalmazza. A nemzetiségi önkormányzati képviselők általános választásának kitűzését a Ve. szabályozza, amely szerint a Nemzeti Választási Bizottságnak a választást az általános helyhatósági választás napjára kell kitűzni. A kitűzés jogalapja, azaz az, hogy mely településeken kell kitűzni a nemzetiségi önkormányzati képviselők választását lényeges módosításokon esett át.

A kitűzés jogalapjául szolgáló, az Njtv. 56. §-a, első ízben a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény módosításáról szóló 2020. évi LXVIII. törvénnyel (a továbbiakban: Módtv.1.) módosult, 2020. július 1-jei hatállyal. A Módtv.1. rögzíti, hogy a nemzetiségi önkormányzati képviselők 2024. évi általános választásától kezdődően a települési nemzetiségi önkormányzati képviselők választását akkor kell kitűzni, ha a településen az adott nemzetiség önszerveződése fokának és a településen való honosságának vizsgálata alapján az országos nemzetiségi önkormányzat szükségesnek tartja a település nemzetiségi közösségének önigazgatását. Az országos nemzetiségi önkormányzat a településen az adott nemzetiség önszerveződése fokát, valamint a településen való honosság időtartamát vizsgálja. Az országos nemzetiségi önkormányzat a nemzetiség adott településen való honosságának vizsgálata során köteles kikérni a Magyar Tudományos Akadémia elnökének állásfoglalását. Az előzőektől eltérően települési nemzetiségi önkormányzati képviselők választását akkor is ki kell tűzni, ha a településen az adott nemzetiséghez tartozó személyek száma - a legutolsó népszámlálásnak az adott nemzetiséghez tartozásra vonatkozó kérdéseire nyújtott adatszolgáltatás nemzetiségenként összesített adatai szerint - a huszonöt

főt eléri, és a településen adott nemzetiségi önkormányzat működik. Az előírt létszám harminc főről huszonöt főre történő csökkentését a kistelepülések által létrehozott nemzetiségi önkormányzatok, illetve a több kisebb nemzetiség által létrehozott nemzetiségi önkormányzat működésének biztosítása indokolta.

Az eredetileg 2021. évre tervezett, koronavírus-világjárvánnyal összefüggő veszélyhelyzet következtében 2022-ben megtartott népszámlálás miatt azonban nem állt volna rendelkezésre elegendő idő a hatályos rendelkezés szerinti eljárás lefolytatására (honosság vizsgálata körében a Magyar Tudományos Akadémia elnökének állásfoglalására), ennélfogva az Njtv. 56. §-ának újbóli felülvizsgálata vált szükségessé. Jogszabály-módosítás nélkül ugyanis a 2024. évi nemzetiségi önkormányzati választáson új nemzetiségi önkormányzat nem tudott volna alakulni, valamint számos, időközben átmenetileg megszűnt nemzetiségi önkormányzat sem tudott volna a választást követően megalakulni, ami sértette volna a magyarországi nemzetiségi közösségek Alaptörvény által biztosított önrendelkezéshez és önkormányzatisághoz való jogát.

A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény módosításáról szóló 2023. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Módtv.2.) a települési nemzetiségi önkormányzati választás kitűzését három - részben egymást kizáró - esetben írta elő. A módosítás fő mozgatórugója a népszámlálási adatok frissítése volt. A nemzetiségi önkormányzati választás kiírását, lebonyolítását, a jelöltállítás módját az Njtv. ugyanis a választást megelőző népszámlálási adatokhoz köti. A 2024. évben tartandó általános önkormányzati választásokra tekintettel szükséges volt módosítani a nemzetiségi önkormányzatokra vonatkozóan a választás kitűzésére irányadó szabályokat. A módosítás a kontinuitás fenntartása érdekében, a kitűzés során a KSH adatainak figyelembevételére vonatkozó, 2014-ben és 2019-ben is követett megoldáson nem kívánt változtatni. Ennek megfelelően az általános választás kitűzésekor a 2022-es népszámlálási adatok közül a személyi kérdőívének a nemzetiségi identitást közvetlenül kifejező kérdéseit (12.1. Melyik nemzetiséghez tartozónak érzi magát?, 12.2. Az előző nemzetiségen kívül tartozik másik nemzetiséghez?) kellett figyelembe venni.

A népszámlálási adatokon, valamint az adott településen már megalakult nemzetiség önkormányzatok meglétén alapuló okok mellett, a kitűzés harmadik jogalapjaként beiktatásra került hogy, ki kell tűzni a választást akkor is, ha a településen nemzetiségi köznevelési intézmény, nemzetiségi szakképző intézmény, vagy nemzetiségi nevelésben-oktatásban részt vevő köznevelési intézmény működött az általános választás évét megelőző év december 1-jén.

Fontos kiemelni azt is, hogy a nemzetiségi választás 2019-hez hasonlóan idén is egy szavazókörben került lebonyolításra a helyi önkormányzati választással.

Összességében elmondható, hogy bár az önkormányzati választástípus anyagi jogi szabályai jelentősen módosultak, de a választási eljárás általános szabályait már alkalmazni kellett a korábban megtartott általános választások alkalmával. A három választástípus azonos napon való megtartásából, azaz a közös eljárásból fakadó sajátosságok legfőképpen tehát a szavazóhelyiségben folyó munkát, annak szervezését érintették; a Nemzeti Választási Bizottság elé kerülő ügyek megítélésére, a jogorvoslati fórumrendszerre az ún. közös eljárás ténye csekély mértékben hatott ki.

Általánosságban elmondható, hogy mind az Európai Parlament tagjainak választása, mind helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választása, továbbá a nemzeti önkormányzati képviselők választása (a továbbiakban együtt: közös eljárás) is a választópolgárok, a választási szervek, valamint a választópolgári támogatás érdekében

magukat megmérettető jelölő szervezetek és jelöltek számára is kiszámítható jogszabályi környezetben zajlott le.

A beszámoló további részében a Nemzeti Választási Bizottság munkáját érintő legfontosabb kérdéseket kívánom bemutatni.

I. A közös eljárásban részt vevő választási bizottságok

A közös eljárásban az NVB, a területi választási bizottságok (ideértve a fővárosi választási bizottságot is), a helyi választási bizottságok és a szavazatszámláló bizottságok működtek.

E fejezetben alapvetően négy érdemi változásra szeretnék rávilágítani.

Elsőként a Nemzeti Választási Bizottság tagjai tekintetében bekövetkezett változásokra kívánok kitérni.

Az egyes választási tárgyú, valamint kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2022. évi XXIII. törvény átfogóan módosította az NVB megbízott tagjaira vonatkozó szabályozást. Eszerint ugyanis immár nem csak a választott, hanem az Országgyűlésben képviselőcsoporttal rendelkező pártok is csak jogi egyetemi végzettséggel rendelkező tagokat bízhatnak meg a Bizottságba. Ennek oka, hogy e tagok megbízatása 4 évre szól, így a választott tagok mellett nemcsak az állandóságot képviselik a Bizottságban, hanem a végzettségi követelmény okán a magas fokú szakmai kvalitás folyamatos biztosításában is, a választott tagokkal egyenértékű szerepük van. A módosítás továbbá a frakciódelegáltak esetében a megbízatás megszűnésének időpontját a korábbiakhoz képest későbbi időpontban - a következő Országgyűlés alakuló ülésének napjában - határozta meg, és egyben kiiktatja azt az időtartamot, amikor a Bizottság megbízott tagok nélkül működik.

Az országgyűlési képviselők választásán és az Európai Parlament tagjainak választásán állított lista jogán továbbra is megmaradt a jelelő szervezetek megbízási joga, ugyanakkor a választáson állított lista jogán delegált NVB tagok esetében nincs végzettségi követelmény. Ennélfogva viszont a Bizottságban betöltött szerepük is eltérően alakult: az NVB ülésein megbízatásuk időtartama alatt tanácskozási joggal vehetnek részt, szavazati joguk nincs, a határozatképesség szempontjából nem kell őket figyelembe venni, és tiszteletdíjra sem jogosultak. A megbízás joga a frakcióval nem rendelkező, listaállító jelölő szervezetet akkor is megilleti, ha olyan párttal állít közös listát, amely az Országgyűlésben képviselőcsoporttal rendelkezik és e jogán tagot delegált az NVB-be.

A 2024-es közös eljárásban öt jelölő szervezet (a Magyar Kétfarkú Kutya Párt, a Tisztelet és Szabadság Párt, a Második Reformkor Párt, a Megoldás Mozgalom és a Mindenki Magyarországa Néppárt) élt a Ve. 27. § (3) bekezdése szerinti jogával és küldött tanácskozási joggal rendelkező tagokat a Nemzeti Választási Bizottságba, így a Bizottság tagjainak száma a 16 főről 21 főre emelkedett.

Második elemként rávilágítok arra, hogy a nemzetiségi választás tekintetében szintén változott a jogszabályi környezet. A nemzetiségi jelölő szervezetek az NVB-be tagot nem delegálhatnak, viszont azon nemzetiséghez tartozó jelölő szervezet, amelynek települési önkormányzati választására a településen sor kerül, a szavazóhelyiségbe egy megfigyelőt bízhatott meg. [lásd Ve. 311. § (2a) bekezdés]

Harmadik lényeges körülmény a bírósági felülvizsgálati kérelmek elbírálására hatáskörrel rendelkező fórumrendszer átalakítása. A területi és a Nemzeti Választási Bizottság határozatai ellen beérkezett bírósági felülvizsgálati kérelmeket – a 2019-es önkormányzati választásoktól eltérően – a joggyakorlat egységességének nagyobb mértékű biztosítása érdekében országos hatáskörrel a Kúria bírálta el, ezzel párhuzamosan e körben az ítélőtáblák jogorvoslati fórumként megszűntek.

Negyedik lényeges elem, hogy a közös eljárás jellegzetességeiből adódóan a jogalkotónak figyelemmel kellett lennie a közös eljárás indokolta jogorvoslati fórumrendszerek egységesítésére is.

Az EP képviselők 2019-ben lebonyolított választásán a helyi választási bizottság (a továbbiakban: HVB) nem működött. Ugyanakkor a közös eljárásba a HVB-k is bekapcsolódtak a jogorvoslati rendszerbe akként, hogy a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint a nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán meglévő hatásköreik kibővítésre kerültek. Kiemelendő, hogy a hatáskör bővítése az EP tagjainak választásához kapcsolódó, kizárólag a HVB illetékességi területét érintő kifogások elbírálásában testesült meg, az önkormányzati választásokhoz kapcsolódó hatáskörök változatlanok maradtak.

Az egyes választási tárgyú, valamint kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2022. évi XXII. törvény 185. §-ával módosított jogorvoslati fórumrendszer szerint a helyi választási bizottságok döntenek

a) a szavazatszámláló bizottság tevékenysége, döntése elleni kifogásról, valamint a szavazóhelyiségben elkövetett egyéb cselekménnyel kapcsolatos kifogásról,

b) minden olyan kifogásról, amely kizárólag az egyéni listás, az egyéni választókerületi, a kompenzációs listás, a települési nemzetiségi vagy a polgármester-választáshoz kapcsolódik,

c) az Európai Parlament tagjainak választásához kapcsolódó, kizárólag a helyi választási bizottság illetékességi területét érintő kifogásról.

A területi választási bizottságok döntenek

a) minden olyan kifogásról, amely kifejezetten a vármegyei vagy fővárosi önkormányzati választáshoz, a főpolgármester-választáshoz vagy a területi nemzetiségi választáshoz kapcsolódik,

b) minden olyan kifogásról, amely nem tartozik az (1) bekezdés alá, és kizárólag a területi választási bizottság illetékességi területét érinti,

c) a helyi választási bizottság döntése elleni fellebbezésről, valamint a helyi választási iroda vezetőjének a 32. § (3) bekezdés alapján hozott határozata elleni kifogás tárgyában hozott döntése elleni fellebbezésről.

Míg a Nemzeti Választási Bizottság dönt

a) minden olyan kifogásról, amely nem tartozik az (1) vagy a (2) bekezdés alá, és az elkövetés helye nem határozható meg,

b) a területi választási bizottság döntése elleni fellebbezésről.

Leírtakból megállapítható, hogy a HVB-k mindig csak elsőfokon, míg a TVB-k elsőfokon és a HVB-k döntései ellen benyújtott fellebbezések elbírálása során másodfokon is eljártak. A Nemzeti Választási Bizottság nemcsak másodfokú, hanem elsőfokú hatáskörrel is rendelkezik a jogszabálysértések elbírálása során, kiemelten a médiaügyekben, és számos adminisztratív (igazgatási típusú) döntéshozatali kötelezettsége is van (pl.: politikai reklámok közzétételére nyitva álló időtartam felosztása).

A megváltozott jogorvoslati fórumrendszerhez a választási irodák jól alkalmazkodtak, pozitívumként értékelhető, hogy a Budapesttől távolabb eső TVB-k is nagyobb probléma nélkül és határidőben eleget tudtak tenni a Ve. 227. § (1) bekezdésében előírt felterjesztési kötelezettségüknek.

A tárgyi választási eljárás során gyűjtött tapasztalatokból az állapítható meg, hogy a közös eljárásban jól működő és egyenletes munkamegosztást biztosító jogorvoslati fórumrendszer alakult ki.

Az előző választásokhoz képest azonban változatlan maradt, hogy az egyetlen országos hatáskörű választási bizottságként eljáró NVB szűk keresztmetszetet képez a TVB-k és a Kúria között. Ez utóbbi szerv működési mechanizmusából adódóan párhuzamosan, egyszerre több tanáccsal bírálja el a felterjesztett bírósági felülvizsgálat iránti kérelmeket, amely kapcsán elengedhetetlen rávilágítani arra, hogy az előző választásoktól eltérően – az ítélőtáblák mint jogorvoslati fórumok kiiktatása okán – a Kúriára jóval nagyobb ügyteher hárult.

II. A Nemzeti Választási Bizottság által meghozott határozatok a választás kitűzésétől az Európai Parlament tagjainak, valamint az országos nemzetiségi önkormányzati képviselők választása eredményének jogerőre emelkedéséig

A Nemzeti Választási Bizottság a választás kitűzésétől, 2024. március 12-től az utolsó nemzetiség országos önkormányzati választás eredményének jogerőre emelkedéséig, azaz 2024. június 23-ig 36 ülést tartott, azaz átlagosan hetente 3 alkalommal ülésezett.

Az ügyteher a 2019-es választásokhoz képest – a szavazás hetét és azt követő hetet leszámítva – kiegyensúlyozottabb volt. Az NVB összesen 212 határozatot hozott jelölő szervezetek nyilvántartásba vétele tárgyában. Az NVB a korábbiakhoz képest ugyan kevesebb jogorvoslati kérelmet bírált el, azonban azok egy része a korábbi, már elbírált ügyek tényállásától eltérő, kifejezetten nehezen megítélhető ügy volt. A választási jogorvoslati kérelmek számának csökkenését nagyrészt a választópolgárok, jelöltek, jelölőszervezetek jogkövető magatartásában látom, hiszen a Ve. hatálybalépése óta eltelt 10 év alkalmas volt a választási eljárás alapvető szabályainak elsajátítására. Az új tényállású, bonyolult megítélésű ügyek megjelenésének okául pedig a napjainkra jellemző, eltérő médiatartalom-fogyasztási szokások elterjedését, valamint az új kampányeszközök használatát tudom megjelölni.

A Nemzeti Választási Bizottság a közös eljárásában jogorvoslati fórumként járt el első- és másodfokon, illetve ezen túl számos, a Ve. által előírt, adminisztratív jellegű határozat meghozataláról döntött. E körbe tartozik:

- a jelölő szervezetek és listák (az Európai Parlament tagjainak választásán a pártok által állított listák, valamint a nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán az országos listák) nyilvántartásba vételéről való döntés,
- a listák sorrendjének kisorsolása,
- ajánlóívek le nem adása miatti bírság-megállapítás,
- politikai reklámoknak a médiaszolgáltatók (közszolgálati és nem közszolgálati) lineáris médiaszolgáltatásaiban való közzétételre szánt időtartam felosztása,
- a szavazólapok adattartalmának jóváhagyása,
- a megfigyelők nyilvántartásba vétele,
- a választás eredményének megállapítása.

II.1. Nemzetiségi választások kitűzése

A Nemzeti Választási Bizottság 2024. március 12-én, a 8/2024. NVB határozatával tűzte ki az általános nemzetiségi választásokat 2024. június 9-ére. Ahogyan korábban már említettem a kitűzés jogalapjául szolgáló jogszabályi környezet lényegesen módosult. Az új szabályozás alapján, az Njtv. 56. § (1) bekezdése szerint a települési nemzetiségi önkormányzati képviselők általános választását ki kell tűzni, ha

a) a településen az adott nemzetiséghez tartozó személyek száma – a legutóbbi népszámlálásnak az adott nemzetiséghez tartozásra vonatkozó kérdéseire nyújtott adatszolgáltatás nemzetiségenként összesített adatai szerint – a 25 főt eléri;

b) a településen a nemzetiségi önkormányzati képviselők előző általános választását követően az adott nemzetiség települési önkormányzata megalakult, és az adott nemzetiséghez tartozó személyek száma – a legutóbbi népszámlálásnak az adott nemzetiséghez tartozásra vonatkozó kérdéseire nyújtott adatszolgáltatás nemzetiségenként összesített adatai szerint – a 20 főt eléri; vagy

c) a településen nemzetiségi köznevelési intézmény, nemzetiségi szakképző intézmény, vagy nemzetiségi nevelésben-oktatásban részt vevő köznevelési intézmény működött az általános választás évét megelőző év december 1-jén.

Az Njtv. 56. § (2) bekezdése értelmében a köznevelésért felelős miniszter irányítása alá tartozó, a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 94. § (4) bekezdés k) pontjában, valamint a szakképzésért felelős miniszter irányítása alá tartozó, a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény 123. § (1) bekezdés 1. pontja alapján kijelölt szerv az általános választás évében január 15-ig nemzetiségenkénti bontásban megküldi a Nemzeti Választási Bizottságnak azon települések listáját, ahol az általános választás évét megelőző év december 1-jén működő nemzetiségi köznevelési intézményt, nemzetiségi szakképző intézményt, vagy nemzetiségi nevelésben-oktatásban részt vevő köznevelési intézményt tart nyilván. A Nemzeti Választási Iroda megkeresésére a Központi Statisztikai Hivatal megküldte az Njtv. 56. § (1) bekezdés a) és b) pontjai szerinti népszámlálási adatokat, míg az Oktatási Hivatal és a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal megküldte az Njtv. 56. § (1) bekezdés c) pontja szerinti intézményi adatokat a Nemzeti Választási Bizottság számára.

A kitűzés 2722 települést érintett, amelyek közül 532 választás elegendő számú jelölt hiányában maradt el. Az NVB a 13 országos nemzetiségi önkormányzati választás mellett kitűzött 68 területi választást, amelyek közül a sikeres listaállítások alapján 64 került megtartásra.

2019-ben a nemzetiségi választás 2715 települést érintett, és 64 területi választást tűzött ki az NVB. 2024-ben a kitűzött választások száma elhanyagolható számú (0,26 %-os) növekedést mutat, tehát megállapítható, hogy a nemzetiségi önkormányzati választások új kitűzési jogalapja a kitűzött települési választások tekintetében érdemi változást nem eredményezett.

II.2. A jelölő szervezetek és az országos listák nyilvántartásba vétele tárgyában hozott döntések

A helyhatósági és nemzetiségi választásokon speciális szabály érvényesül a jelölő szervezetek nyilvántartásba vétele tekintetében, amely szerint mind a TVB, mind az NVB országos illetékességgel jár el, amely azzal az érdekes következménnyel jár, hogy ugyanabban az ügycsoportban az NVB mind első fokon, mind másodfokon, azaz jogorvoslati fórumként eljárhat és el is járt.

2024-ben is jelentős számú párt és civil szervezet kérte a Nemzeti Választási Bizottságtól jelölő szervezetként való nyilvántartásba vételét.

Hangsúlyozni kívánom, hogy a nemzetiségi szervezetek esetén a nyilvántartásba vétel nem egyszerű adminisztratív aktus, hanem a nemzetiségi szervezetek alapszabályának tartalmát is vizsgálnia kellett a Nemzeti Választási Bizottságnak és a TVB-knek. A nemzetiségi önkormányzat 2024. évi választásán ugyanis az a civil szervezet lehetett jelölő szervezet, amely alapszabályban vállalt célja, tevékenysége, illetve feladata – a választást megelőző legalább 3 éve, azaz legalább 2021. január 1. napjától – az adott nemzetiség nemzetiségi önkormányzatában, illetve annak választásán való képviselete. A Kúria az ügy egyedi körülményeit mérlegelve csupán egy esetben látott lehetőséget az Njtv. 2. § 14. pontja

alkalmazásakor töretlenül követett gyakorlatától való eltérésre (lásd: a Kvk.IV.39.023/2024/2. számú végzésével elbírált ügy), a többi ügyben azonban követte és megerősítette a joggyakorlatát, miszerint az egyesület alapszabályában rögzített célként kell szerepelnie az adott nemzetiségi képviseletének. [Lásd például Kvk.III.39.021/2024/3., Kvk.V.39.025/2024/4. számú végzések.]

A jogerősen nyilvántartásba vett nemzetiségi jelölő szervezetek 25 közös és önálló listát jelentettek be a Nemzeti Választási Bizottsághoz az országos nemzetiségi önkormányzatok választásán, amelyből 4 lista nyilvántartásba vétele visszautasításra került. A lista állítása érdekében szükséges ajánlások száma nemzetiségenként eltérő volt, a szükséges mennyiségről már az NVB választást kitűző határozata rendelkezett a nemzetiségi névjegyzékek adatai alapján.

Az Európai Parlament tagjainak választásán a jogerősen nyilvántartásba vett jelölő szervezetek 2 közös és 11 önálló, azaz összesen 13 listát jelentettek be a nyilvántartásba vétel érdekében a Nemzeti Választási Bizottsághoz. A lista állításához szükséges törvényi kötelezettség teljesítését a Bizottság 11 lista tekintetében állapította meg, 2 kérelem esetében a lista nyilvántartásba vételének visszautasításáról döntött. Összehasonlításképpen megjegyzem, hogy 2019-ben 9 lista szerepelt az EP-s szavazólapon.

A jelölő szervezetek a lista nyilvántartásba vételéhez szükséges ajánlásokat a Nemzeti Választási Irodától igényelt, egyedi azonosítóval ellátott ajánlóíveken gyűjthették mind az Európai Parlament tagjainak választásán, mind a nemzetiségi választáson. Az aláírásokat tartalmazó íveket a listák bejelentésére nyitva álló határidőig, az üres íveket az ezt követő napon 16.00 óráig kellett visszaadni. E törvényi kötelezettség elmulasztása esetén a Nemzeti Választási Bizottság hivatalból eljárva bírságot szabott ki. A bírság összege ívenként 1000 forint. A Bizottság az EP választáson ajánlóívet igényelt jelölő szervezetek (15 jelölő szervezet) tekintetében összesen 4.027.000.- forint, míg a nemzetiségi szervezetek vonatkozásában összesen 665.000.- forint bírságot szabott ki.

A jelölő szervezetek nyilvántartásba vételénél az idei választási eljárásban hangsúlyosan megjelent az embléma, jelkép használatának, illetve azok tartalmi vizsgálatának kérdésköre. A Ve. a jelölő szervezetek jelkép-használatának tárgykörében szűkszavúan fogalmaz. A Ve. 158. § kimondja, hogy a szavazólapon fel kell tüntetni a jelölő szervezet rövidített nevét, illetve jelképének szürkeárnyalatos képét is, ha azt a jelölő szervezet a bejelentésekor kéri. Továbbá a Ve. 4. melléklete akként rendelkezik, hogy a jelölő szervezetek, jelöltek és listák nyilvántartása tartalmazza a jelölő szervezet jelképét, és arra vonatkozó nyilatkozatát, hogy annak feltüntetését a szavazólapon kérik-e vagy sem. A jelölő szervezetek nyilvántartásba vételi eljárásában a kérelemben megjelölt embléma választási eljárásban való használatának engedélyezésekor a Ve. tételes rendelkezése hiányában, ugyanakkor a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontja alapján a Bizottságnak vizsgálnia kell az emblémák azonosságát.

Abban az esetben azonban, ha a kérelmező, bár a jelkép szavazólapon való feltüntetését kérte, mégsem gondoskodik a kérelem előterjesztésével egyidejűleg és azt követően sem az embléma benyújtásáról, illetve azt nem adja át vagy küldi meg a megfelelő formátumban, az eljárás részletszabályairól a törvény nem szól, így egységes joggyakorlat sem alakulhatott ki. Az NVB rendszerint akkor tagadta meg a jelölő szervezet jelképének nyilvántartásba vételét, ha annak benyújtása elmaradt [35/2022. (I. 24.) NVB határozat], azt papíralapon nyújtották be [77/2022. (II. 21.) NVB határozat], vagy akkor, ha az embléma a jogi feltételeknek nem felel meg [24/2018. (I. 19.) NVB határozat, 70/2024. (III. 27.) NVB határozat]. A jelölő szervezetek, jelöltek és listák nyilvántartásába már jogerősen bejegyzett embléma cseréjét a joggyakorlat nem teszi lehetővé [74/2022. (II. 17.) NVB határozat], a jelölő szervezetként való nyilvántartásba vételről szóló döntés meghozataláig azonban az eredetileg benyújtott helyett

új embléma terjeszthető a választási bizottság elé [30/2018. (I. 19.) NVB határozat]. A Ve. 158. §-a szerinti „bejelentésekor kéri" fordulat és a gyakorlatban előforduló – fent részletezett - jogesetek közötti kollízió véleményem szerint a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás alapelvével oldható fel. A nyilvántartásba vételi kérelem, illetve az azon szereplő jognyilatkozatok megtétele egyszeri cselekmény. Az elektronikus ügyintézés adta lehetőségből adódó, egyszeri „rossz kattintás", vagy egy melléklet csatolásának hiánya azonban nem vezethet oda, hogy az érintett jelölő szervezeteket elzárja attól, hogy jelképüket a szavazólapon megjelenítsék, hiszen a jelölő szervezet jelképének elsődleges rendeltetése az, hogy a szervezetet szimbolizálja, így az mind a jelölő szervezet, mind a választópolgárok számára különös jelentőséggel bír. (Lásd: Kúria Kvk.VI.39.026/2024/4. és Kvk.VI.39.028/2024/3. számú döntései)

Kiemelést érdemel továbbá, hogy a benyújtott emblémák sok esetben a képi megjelenítés mellett tartalmaznak valamilyen jelmondatot, célt vagy a jelölő szervezet rövidített nevét; avagy a jelölő szervezet neve, valamint a jelképen látható felirat különbözik egymástól. A jelölő szervezet neve és jelképe a Ve. 158. §-a alapján a választópolgár számára történő azonosítást szolgálja.

A Kúria Kvk.II.37.145/2014/2. számú döntésében rámutatott, hogy a jelölő szervezetek jelképének tartalmi vizsgálata nem tartozik az NVB hatáskörébe. A Ve. alapelveinek megvalósulása azonban olyan általánosan garantált minimum, amit maradéktalanul érvényesíteni kell. A Kúria Kvk.VI.39.028/2024/3. számú döntésében rámutatott arra, hogy a jelkép érdemi tartalmi vizsgálatába nem bocsátkozva, az azonosság tisztázása és nyilvánvaló voltának megállapítása a Ve. 134. §-a alapján a választási szervek törvényi kötelezettsége. Az NVB joggyakorlata alapján, ha a szervezet emblémája nem kizárólag egy képből, vagy grafikai elemből áll, hanem valamilyen feliratot is tartalmaz fontos, hogy az emblémán elhelyezett szöveges tartalom logikai vagy nyelvtani kapcsolatban legyen a szervezet teljes vagy rövidített nevével, vagy egyértelmű asszociációt mutasson a civil szervezetek nyilvántartásában rögzített céljaival [108/2024. (IV. 2.) NVB határozat]. Kúria álláspontja szerint a jelölő szervezet jelképének elsődleges rendeltetése az, hogy a szervezetet szimbolizálja, nem pedig az, hogy attól elkülönülten, illetve annak helyében egy konkrét célt hirdessen oly módon, ami a szervezettel való azonosítást az általánosságban tájékozott állampolgár számára megnehezíti, ezáltal alkalmas lehet az állampolgár megtévesztésére. Ez utóbbi pedig azzal a következménnyel jár, hogy nem tesz eleget az elvárható egyértelműség követelményének sem. A jelölő szervezetek nyilvántartásba vételi eljárásában a kérelemben megjelölt embléma választási eljárásban való használatának engedélyezésekor a választási szervek a jelölő szervezet egyértelmű beazonosíthatóságát vizsgálni kötelesek.

A 2019-es és 2022-es választásokhoz képest a jogszabályi háttér tekintetében megemlítendő, hogy a Ve. 2023. december 22. napjától kezdődően előírja, hogy a jelölő szervezetként történő nyilvántartásba vételét kérő, illetve a nyilvántartásba vett egyesület a választói akarat befolyásolására vagy ennek megkísérlésére irányuló tevékenység folytatása céljából külföldi támogatást és belföldi jogi személytől, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezettől származó támogatást, névtelen adományt vagy ezekből származó vagyonelemet az adott választás vonatkozásában nem használhat fel. A jelöltnek pedig a bejelentésekor kell nyilatkoznia arról, hogy a választói akarat befolyásolására vagy ennek megkísérlésére irányuló tevékenység folytatása céljából külföldi támogatást vagy ebből származó vagyonelemet az adott választás vonatkozásában nem használ fel. Említett rendelkezések gyakorlati alkalmazása körében fennakadás nem volt tapasztalható.

II.3. A választási kampánnyal kapcsolatos döntések

A Nemzeti Választási Bizottság határozathozatalának egy részét a választási kampány szabályainak megsértése miatt indított jogorvoslati eljárások első- és másodfokú elbírálása tette ki. A 37 elsőfokú (kifogást elbíráló) döntés mellett 46 fellebbezést bírált el a Bizottság.

A választási kampányról alapvetően elmondható, hogy a korábbi választás tapasztalataihoz képest mérsékelten volt intenzív, azt a jelölő szervezetek, jelöltek és a választópolgárok részéről is a választásról mint az egyik legfontosabb közügyről folytatott élénk és szabad diskurzus jellemezte.

A jelöltek és a jelölő szervezetek igyekeztek minél több formában és csatornán elérni és megszólítani a választópolgárokat. Korábban már említettem, hogy a kampányeszközök tekintetében változás figyelhető meg. A közös eljárásban a jelölő szervezetek döntően a közösségi médiában közzétett tartalmakkal, továbbá választási gyűlésekkel és a közvetlen politikai kampány eszközével élve tájékoztatták a választópolgárokat politikai programjukról, amely eszközök nagyrészt kiszorították a kampányeszközök sorából a szórólapokat és a plakátokat. A változás a beérkezett jogorvoslatok tárgyában is megmutatkozik. Szórólappal, annak terjesztésével kapcsolatos ügy nem került a Bizottság elé és az ún. plakátügyek száma is jelentősen csökkent.

A jogorvoslati kérelmek több témát is kiemelten érintettek, a joggyakorlat jövőbeli alakulása szempontjából azonban az alábbi ügytípusokat kívánom kiemelni.

II.3.1.

Elsőként a politikai reklám fogalmának értelmezési kérdéseit taglaló kúriai joggyakorlatot mutatom be.

Hangsúlyos kérdésként merült fel a kampányidőszakban, hogy miként kell értékelni, ha egy lineáris műsorszolgáltató valamely hírműsorában egy jelölő szervezet - közösségi médiában is közzétett - kampányfilmjét jeleníti meg. Egy ügyben - a Nemzeti Választási Bizottság határozatát helybenhagyva - a Kúria azt állapította meg, hogy a hírműsorban bemutatott kampányfilm politikai reklámnak minősült, ezzel pedig a műsorszolgáltató megsértette Ve. 147.§ (1) bekezdésében foglaltakat. A döntés lényege szerint annak eldöntése, hogy valamely médiatartalom politikai reklámnak minősül-e avagy sem, tartalmi vizsgálatot igényel, így a konkrét esetben a hírműsorban közölt tartalom közzétételére ugyan formálisan nem a politikai reklámra vonatkozó szabályok alapján került sor, annak tartalmát vizsgálva mégis politikai reklámnak minősült. Elvi éllel állapította meg a Kúria, hogy a kérdés eldöntése szempontjából annak van jelentősége, hogy a médiaszolgáltató érdemben szerkesztette-e a kifogásolt médiatartalmat. A Kúria leszögezte azt is, hogy a közösségi médiában található tartalmakat fel lehet használni a közszolgálati médiában is a kampány-témák illusztrációjára, ugyanakkor a konkrét ügyben a közzétett műsorszámok a tartalmi tömörítés elmaradása, a kisfilmek üzeneteinek teljes átadás, a nagymértékben megegyező képi- és azonos tartalmú hanganyag alapján érdemben nem szerkesztett anyagnak minősültek, a kifogásolt tartalmak megfelelnek a politikai reklám tartalmi meghatározásának. Az, hogy a tartalom érdemben szerkesztett-e, különös gondossággal, formai és tartalmi szempontok alapján esetről-esetre ítélhető meg. Ennek során döntő, de nem kizárólagos jelentősége lehet a tartalmi tömörítésnek, a vágásnak, vagy éppen a narrációnak, ha az nem szorítkozik az eredeti tartalom szó szerinti ismertetésére. Ugyanakkor nem tekinthető feltétlenül politikai reklámnak az egyes jelölő szervezetekről, vagy azok programjáról közölt tudósítás, amely szükségszerűen eljuttatja az adott jelölő szervezet üzenetét a választókhoz. Ez ugyanis az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése második fordulatában említett demokratikus közvélemény kialakulásához

szükséges szabad tájékoztatás keretébe illeszkedik. (Lásd: Kúria Kvk.IV.39.044/2024/6. számú végzés)

Egy későbbi, hasonló ügyben szintén az előző ügyben szereplő médiaszolgáltató hírműsorával kapcsolatban érkezett kifogás. A Kúria - a Nemzeti Választási Bizottság döntését helybenhagyva - nem állapított meg jogsértést. Megállapította, hogy az NVB határozatában részletesen bemutatta és elemezte, hogy a kifogásolt tartalomban az előzményekhez képest milyen eltérések láthatók, így a médiatartalom-szolgáltató - változtatva szerkesztési gyakorlatán - elegendő számban és kellő minőségben eszközölt olyan változtatásokat, amelyek a tartalmat a közügyekről szóló tájékoztatás körébe sorolták, ilyen módon politikai reklám tiltott közzététele nem valósult meg, nem sérült a Ve. 147. § (1) bekezdése és 147/E. §-a. A Kúria kifejtette, hogy az NVB helyesen végezte el a kifogásolt műsorszám tartalmi elemzését, osztotta a Bizottság megállapításait és az NVB döntését azzal a megállapítással hagyta helyben, hogy nem minősül politikai reklámnak egy jelölő szervezet videójának a médiaszolgáltató által érdemben szerkesztett közzététele, amelynek eredményeként az közérdekű tájékoztatássá válik. (Lásd: Kvk.III.39.080/2024/5.)

Bemutatott kúriai döntéseknek a joggyakorlat jövőbeni alakulása szempontjából azért bírnak jelentőséggel, mert a Kúria megerősítette azt, hogy abban a kérdésben, hogy valamely műsorszám politikai reklámnak minősül-e, annak tartalmi vizsgálatát követően hozható megalapozott döntés.

II.3.2.

A választási joggyakorlat jelentős alakulása figyelhető meg a Ve. 142. §-ának[1] értelmezése kapcsán, amelynek indikátora az Alkotmánybíróság 3210/2024. (VI. 13.) AB határozata volt. Tárgyi döntésében az Alkotmánybíróság kimondta, hogy a Ve. tételes jogi rendelkezését is alapelvi tükörben kell értékelni, a konkrét tényállásra vonatkoztatva. A Ve. 142. § lehetséges alapjogi korlát a választói, jelölő szervezeti jogokkal szemben, de alkalmazása esetén is lehetnek olyan körülmények, amelyek felvetik a Ve. 2. § (1) bekezdése a), c) és e) pontjaiban foglalt alapelvek sérelmét. A Ve. 142. § jellemzően azt biztosítja, hogy ne legyen önmagában megkérdőjelezhető az, ha helyi önkormányzat és állami szerv a kampány időszakában is eleget tesz jogszabályi kötelezettségeinek. A Ve. 142. §-ának ugyanis egyrészt alanyi hatálya van (magánszemélyek, Alkotmánybíróság, bíróságok, helyi önkormányzatok, és más állami szervek), másrészt tárgyi hatálya van (magánszemélyek közötti személyes kommunikáció, jogszabályban meghatározott feladat során végzett tevékenység). {3210/2024. (VI.13.) ABH, Indokolás [39], [41]; Kúria Kvk.IV.39.095/2024/6. [31]}

Az eddigi joggyakorlat alapján, ha valamely tényállás a Ve. 142. §-a szerint minősült, akkor a Bizottság további, alapelvi jogsérelem megállapítására irányuló vizsgálatot nem folytatott le. A joggyakorlat azonban az idézett alkotmánybírósági döntés értelmében továbbfejlődött, azaz a jövőben valamely tényállás megítélésénél és vizsgálatánál nem állhat meg a jogalkalmazó ott, hogy az a Ve. 142. §-a szerint nem minősül kampánynak, vizsgálatát tovább kell folytatnia az esetleges alapelvi jogsérelmek megállapíthatósága irányába. Megjegyzem, hogy a Nemzeti Választási Bizottság az alkotmánybírósági határozat megjelenése után, annak elvi

[1] Ve. 142. § Nem minősül választási kampánynak a választási szervek tevékenysége, az állampolgárok – mint magánszemélyek – közötti személyes kommunikáció, függetlenül annak tartalmától és formájától, továbbá az Alkotmánybíróság, a bíróságok, a helyi önkormányzatok és más állami szervek jogszabályban meghatározott feladatuk során végzett tevékenysége.

megállapításait már átültette a joggyakorlatába, és döntéseit ennek fényében hozta meg. (Lásd: 353/2024., 365/2024. és 372/2024. számú NVB határozatok)

II.3.3.

A választási kampány során több esetben foglalkozott a Bizottság az időszaki, közpénzből finanszírozott, nyomtatott sajtótermékek (önkormányzati lapok) vizsgálatával. A legtöbb kifogás az esélyegyenlőség alapelvének a megsértésére hivatkozott.

A Kúria joggyakorlata nem változott a tekintetben, hogy a közpénzből fenntartott önkormányzati lapok szerkesztési gyakorlatát választási kampányidőszakban a Ve. követelményei korlátozhatják.

A Kvk.VII.39.104/2024/5. számú döntésében a Kúria kimondta, hogy ha az újságcikkek közzététele az Info tv. 32. §-ában meghatározott feladatellátás körébe tartozik, a sérelmezett cikkek tartalmuk alapján a helyi önkormányzat Ve. 142. §-a szerinti tájékoztatásának tekintendők, ezért azok közlése nem minősül választási kampánynak, nem irányult a választói akarat befolyásolására, másrészt a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás sérelme sem állapítható meg.

Az esélyegyenlőség sérelmének vizsgálata körében fajsúlyos a Kúriai Kvk.V.39.112/2024/3. számú döntése. Tárgyi határozatában a Kúria elvi éllel megállapította, hogy a választási bizottság a kiegyensúlyozottság követelményének vizsgálatához a lapszám egészét csak abból a szempontból tekintheti át, hogy a kifogásban hivatkozott cikk kapcsán felmerült jogsértés a lap(ok) vagy lapszám(ok) egészét tekintve is fennáll-e, vagy a lapszám más részében a jogsértés orvoslásra került egy másik cikkben megjelent tartalommal. A választási bizottság a kifogás elbírálásakor a kifogásban megjelölt jogsértésen túli jogsértéseket nem állapíthat meg.

II.3.4.

Tárgyi kampányidőszakban csupán egy esetben került az NVB elé impresszum nélküli plakátok terjesztését kifogásoló ügy. A Ve. 144. § (2) bekezdése egzaktan tartalmazza, hogy a plakáton fel kell tüntetni a kiadó nevét, székhelyét és a kiadásért felelős személy nevét. Annak ellenére, hogy a Bizottság valamennyi esetben megállapította a jogsértés tényét, a jogsértő személyének azonosítása, ennélfogva ezen személy elmarasztalása bizonyítottság hiányában nem volt lehetséges.

Érdekesen alakult a joggyakorlat a kérés és a személyes adatok politikai tartalmú üzenetek továbbítására történő felhasználásához való hozzájárulás nélkül küldött SMS-ekkel és telefonhívásokkal kapcsolatban. Míg a 2022-es választások kampányidőszakának végén több ügy került e témakörben a Bizottság elé, az idei kampányidőszakban egy ügy beadvány sem érkezett e témában a Nemzeti Választási Bizottsághoz.

II.4. A választás eredményét megállapító döntések

A Ve. 343. §-a alapján az Európai Parlament tagjai választásának eredménye alapvetően három pilléren nyugszik. Az első pillért a szavazatszámláló bizottságok által kiállított szavazóköri jegyzőkönyvek alkotják. A 10.119 szavazókörben működő szavazatszámláló bizottság a Ve. 199. §-a alapján a szavazatok megszámlálását követően megállapította a választás szavazóköri eredményét. A második pillért a külképviseleti szavazás eredményét

megállapító jegyzőkönyv képezi. A Ve. 342. §-a alapján a külképviseleten leadott szavazatokat a Nemzeti Választási Bizottság felügyelete mellett a Nemzeti Választási Iroda számlálta meg. A Nemzeti Választási Iroda elnöke a külképviseleten leadott szavazatok megszámlálásáról szóló jegyzőkönyvet 2024. június 14-én állította ki. A harmadik pillért a Ve. 331. § (1) bekezdése által alkalmazni rendelt, a Ve. 295. §-a szerinti, a magyarországi lakcímmel nem rendelkező választópolgárok levélben szavazásának eredményéről, a Nemzeti Választási Iroda által kiállított jegyzőkönyv képezi. A Nemzeti Választási Iroda elvégezte a magyarországi lakcímmel nem rendelkező választópolgárok levélben leadott szavazatainak megszámlálását, és annak eredményéről 2024. június 14-én állított ki jegyzőkönyvet. E ponton fontos rámutatnom arra, hogy a 2019-es eredménymegállapítástól eltérően – jogszabályváltozás okán – a levélszavazás eredményének megállapítása már nem bizottsági határozatban történt meg, hanem e körben az NVI elnöke állított ki jegyzőkönyvet, amely alapját képezte a Bizottság eredménymegállapításának. Leírtak alapján a Bizottság az Európai Parlament tagjai 2024. évi választása eredményét a 398/2024. számú határozatával, a szavazást követő 5. napon, azaz 2024. június 14-én állapította meg. E döntéssel szemben a törvényi határidőben mindösszesen egyetlen felülvizsgálati kérelem került benyújtásra, amelyet a Kúria Kvk.III.39.135/2024/2. számú végzésével érdemi vizsgálat nélkül elutasított, így az EP-s eredmény 2024. június 19-én jogerőre emelkedett. Ezzel az Európai Parlament tagjainak 2024. évi választásának eljárása jogerősen lezárult.

Az EP-s eredménytől eltérően a főpolgármester választás eredményének jogerős megállapításáig hosszú út vezetett. Az idei évben lebonyolított közös eljárás legunikálisabb és leginkább közérdeklődésre számot tartó részét a főpolgármester választáson leadott érvénytelen, majd az érvényes szavazatok újraszámlálása jelentette. A Bizottság 2024. június 12-ei ülésén elfogadott jegyzőkönyvi döntéssel úgy határozott, hogy a 2024. június 9. napján megtartott helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek 2024. évi általános választásán a főpolgármester-választás eredményével kapcsolatos jogvita végleges és megnyugtató lezárása érdekében elrendelte a főpolgármester választására szolgáló szavazólapokon leadott érvénytelen szavazatok átvizsgálását, valamint azok újraszámlálását, egyben felkérte a Nemzeti Választási Irodát, hogy a Fővárosi Választási Iroda által a szavazás napján kiadott körlevélben szereplő útmutatás szerint működjön közre a szavazatok Nemzeti Választási Bizottság általi újraszámlálásában a Ve. 241. § (3) bekezdés utolsó fordulata alapján. Az NVB 2024. június 14-én elvégezte a főváros 23 kerületének 1367 szavazókörében leadott mindösszesen 24.592 darab érvénytelen szavazólap ismételt megszámlálását. Az újraszámlálás eredményeként a 391/2024. számú határozatában megállapította, hogy a szavazatszámláláskor érvénytelennek nyilvánított szavazólapokból az érvényes szavazólapok száma összesen 560, az érvénytelen szavazólapok száma összesen 24.032. Az újraszámlálást követően érvényesen leadott szavazatok száma Karácsony Gergelyre 371.578, Vitézy Dávidra 371.537, dr. Grundtner Andrásra főpolgármester-jelöltre 38.995. Az NVB 391/2024. számú határozatával szemben benyújtott bírósági felülvizsgálati kérelmeket a Kúria bírálta el a Kvk.VI.39.141/2024/11. számú végzésével, amely az NVB határozatát helybenhagyta. Alkotmányjogi panasza folytán az Alkotmánybíróság a 3275/2024. (VII. 24.) AB határozatában megállapította, hogy a Kúria alapügyben hozott végzése alaptörvény-ellenes, azért azt megsemmisítette.

A Kúria megvizsgálva és értékelve a felmerült bizonyítékokat, különösen az NVB határozata szerinti a főpolgármester-választás érvénytelen szavazólapjainak újraszámlálás eredményét, a Kvk.VI.39.204/2024/2. számú végzésében megállapította, hogy azok alátámasztják azt a feltételezést és következtetést, miszerint az összes budapesti szavazókörben előfordulhat emberi tévedés, hibázás lehetősége okán: tévesen minősítettek és összesítettek érvényes szavazatokat, figyelemmel arra is, hogy az érvényessé nyilvánított szavazatok (kb.

harmincszorosa az eddig újraszámolt szavazatoknak) között is nagy számban fordulhatnak elő érvénytelen szavazatok, különös tekintettel a szavazatszámláló bizottságok eltérő értékelési gyakorlatára. A demokratikus választás tisztaságának megóvása, az aggálytalan szavazatszámlálás, a főpolgármester-választás eredményének jogszerű és végleges lezárása érdekében, a jelöltek közötti alacsony szavazatkülönbség (0,005 ezrelék) miatt is a Kúria megítélése szerint szükséges az érvényes szavazatok újraszámlálása és a főpolgármester-választás eredményének az érvényes szavazatok újraszámlálása alapján meghatározott – esetleges módosított eredmény szerinti tartalommal történő – megállapítása. A Kúria Kvk.VI.39.204/2024/2. számú végzésében elrendelte „a főpolgármester-választáson leadott összes érvényesnek nyilvánított szavazat Nemzeti Választási Bizottság általi átvizsgálását, valamint újraszámlálását és a főpolgármester-választás eredményének az érvényes szavazatok újraszámlálása alapján meghatározott megállapítását".

Az NVB 2024. július 9., 10. és 11. napján – a főpolgármester jelöltek által megbízott megfigyelők jelenlétében – elvégezte a főváros 23 kerületének 1367 szavazókörében fellelhető összes érvényes szavazólap ismételt megszámlálását, majd a 2024. július 12. napján tartott ülésén az újraszámlálás során kétségesnek ítélt szavazólapok, valamint az újraszámlálás során keletkezett jegyzőkönyvek mindegyikének áttekintését és megvizsgálását követően megállapította, hogy az érvényes szavazólapok száma összesen 781.767, az érvénytelen szavazólapok száma összesen 24.548. Karácsony Gergely főpolgármester-jelöltre leadott érvényes szavazatok száma: 371.538, Vitézy Dávid főpolgármester-jelöltre leadott szavazatok száma: 371.245, Dr. Grundtner Andrásra főpolgármester-jelöltre leadott szavazatok száma pedig 38.984.

A modern választástörténelemben ekkora mennyiségű szavazólap, ilyen rövid időn belüli felülvizsgálatára és újraszámlálására még nem került sor. Éppen ezért az újraszámlálás megszervezése és technikai megvalósítása is úttörő volt a 2024-es évben. Az újraszámlálásban való közreműködésért ezúton is szeretnék köszönetet mondani minden tagtársamnak és a választási irodák tagjainak is.

Az országos nemzetiségi önkormányzati képviselők 2024. évi általános választásának eredményét a Nemzeti Választási Bizottság 2024. június 17-én, illetve 20-án állapította meg. Az eredmény megállapító határozatok ellen bírósági felülvizsgálati kérelem nem került benyújtásra, így azok 2024. június 20-án és június 23-án jogerőre emelkedtek.

II/5. Összegzés

A választások kitűzésétől a főpolgármester-választás eredményének jogerőre emelkedéséig (2024. július 15-e 16:00 óra) a Bizottság összesen 399 határozatot hozott a tárgyi választással összefüggésben, ebből 316 döntés tekinthető adminisztratív jellegűnek, 83 pedig jogorvoslati eljárásban született. A 399 határozattal szemben mindösszesen 24 esetben érkezett be bírósági felülvizsgálati kérelem. Ez azt jelenti, hogy az NVB által ezen időszakban meghozott határozatainak mindössze 6,01 %-ával szemben nyújtottak be jogorvoslati kérelmet. Az NVB meghozott határozatai 375 esetben, vagyis 93,99 %-ban további jogorvoslati eljárás nélkül jogerőre emelkedtek.

A Kúria a megtámadott 24 db NVB határozatból 12 esetben, azaz az összes megtámadott NVB határozat 50 %-ában helybenhagyta az NVB döntését, az ügyek 16,67 %-ában megváltoztatta azt, 33,33 %-ában pedig a benyújtott bírósági felülvizsgálati kérelem nem volt alkalmas az érdemi vizsgálatra.

Az Alkotmánybíróság 6 esetben hozott döntést, a döntések 83,33 %-ában a testület az alkotmányjogi panaszt visszautasította; 16,67 %-ban, azaz 1 esetben a Kúria végzését pedig megsemmisítette.

A Bizottság döntéseivel kapcsolatos részletes statisztikai kimutatást a beszámoló melléklete tartalmazza.

III. Iránymutatások

Felkészülve a közös eljárás magas színvonalon történő lebonyolítására, a Nemzeti Választási Bizottság 2024. év elején áttekintette és felülvizsgálta valamennyi hatályban lévő iránymutatását, amelynek eredményeként két iránymutatást fogadott el. Az iránymutatások formai módosítását és egyes iránymutatások hatályon kívül helyezését az 1/2024. NVB iránymutatás végezte el, míg a tartalmi jellegű módosítások átvezetése, illetve ezen iránymutatások esetében az értelmezett, valamint figyelembe vett jogszabályok hatályosítása a 2/2024. NVB iránymutatásban történt meg.

Az elmúlt választási időszakban további két új iránymutatás kiadása vált szükségessé. A 3/2024. NVB iránymutatás a fővárosi lista állítására jogosító jelöltállításokkal kapcsolatos egyes kérdések tekintetében ad eligazítást, míg a 4/2024. NVB iránymutatás a segítő közreműködésével kapcsolatos egyes kérdéseket értelmezi.

IV. Zárszó

Beszámolóm lezárásaként elsőként a választási szervek magas színvonalú, lelkiismeretes, fáradságos és hozzáértő munkáját szeretném megköszönni. Külön köszönöm és tisztelettel adózom a fővárosi székhelyű választási szervek munkája, illetve a főpolgármester-választás érvényes szavazólapjainak újraszámlálása során végzett tevékenysége előtt. A választási szervek munkájának köszönhetően az Európai Parlament tagjai, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint a nemzetiségi önkormányzati képviselők közös eljárásban tartott 2024. június 9-én megtartott általános választása eredményesen, a hatályos jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően került lebonyolításra.

Kérem a Tisztelt Országgyűlést, hogy beszámolómat elfogadni szíveskedjen!

Budapest, 2024. szeptember 4.

Dr. Sasvári Róbert

NEMZETI VÁLASZTÁSI BIZOTTSÁG ELNÖK

NVB főbb ügycsoportjainak megnevezése	Főbb ügycsoporton belüli egyes ügyek megnevezése	Választástípusok			Az ügyek %-os megoszlása	Összesítés
		Kizárólag az Európai Parlament tagjainak választásához kötődő ügyek száma	Kizárólag a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásához kötődő ügyek száma	Kizárólag a nemzetiségi önkormányzati képviselők választásához kötődő ügyek száma		
Adminisztratív jellegű döntések	nemzetiségi önkormányzati képviselők általános választásának kitűzése	0	0	1	0,25%	1
	jelölő szervezetek nyilvántartásba vételéről való döntés	37	120	55	53,13%	212
	listák nyilvántartásba vételéről való döntés	13	0	29	10,53%	42
	határidőben le nem adott ajánlóívekre tekintettel bírság kiszabása	15	0	0	3,76%	15
	a bejelentett listák sorrendjének kisorsolása	1	0	8	2,26%	9
	politikai reklám közszolgálati médiaszolgáltató lineáris médiaszolgáltatásaiban való közzétételre szánt időtartam felosztása	1	1	0	0,50%	2
	politikai reklám országos lineáris audiovizuális médiaszolgáltatásában való közzététele időtartamának meghatározása tárgyában	1	1	0	0,50%	2
	szavazólapok adattartalmának jóváhagyása	1	0	13	3,51%	14
	a megfigyelők nyilvántartásba vétele	5	0	0	1,25%	5
	választás eredményének megállapítása	1	0	13	3,51%	14
Jogorvoslati eljárások	Kifogás	**33**	**2**	**2**	9,27%	37
	Fellebbezés	**2**	**33**	**11**	11,53%	46
NVB döntéseinek száma összesen		**110**	**157**	**132**	100,00%	399
		399				
Kúriai döntések száma	NVB határozatot helybenhagyó	4	5	3	50,00%	12
	NVB határozatot megváltoztató	0	2	2	16,67%	4
	Bírósági felülvizsgálati kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasító	4	4	0	33,33%	8
Kúriai döntések száma összesen		**8**	**11**	**5**	100,00%	24
Alkotmánybírósági döntések száma	Kúria végzésének megsemmisítése	0	1	0	–	–
	Alkotmányjogi panasz elutasítása	0	0	0	–	–
	Alkotmányjogi panasz visszautasítása	3	1	1	–	–